

Jätehuollon palvelutaso vuosille 2025 - 2027

JATELK 24.10.2024 § 30

Jätehuollon palvelutasossa määritellään erityisesti kunnan asukkaille ja vapaa-ajan asukkaille järjestettävien jätehuoltopalveluiden vähimmäistaso. Kunta vastaa asumisen ja vapaa-ajan asumisen sekä kunnan hallinto- ja palvelutoiminnan jätehuollosta. Tiettyjen tuoteryhmien jätehuollon järjestämisestä vastuu on lainsäädännön perusteella niiden valmistajilla ja maahantuojilla (tuottajavastuu). Kunta voi jätehuoltopalveluita järjestäessään täydentää tuottajien keräysverkostoa, mikäli se katsotaan tarpeelliseksi.

Jätelaissa asetetaan kunnan jätehuoltopalveluille laatuvaatimuksia, joiden täyttyminen voidaan palvelutason määrittelyllä varmentaa kullekin toimialueelle sopivalla tavalla. Kunnan on jätelain (646/2011) 34 §:n mukaisten laatuvaatimusten mukaan huolehdittava siitä, että käytettävissä on tarpeen mukaan kiinteistöittäinen jätteenkuljetus ja riittävästi vaarallisen jätteen ja muun jätteen alueellisia vastaanottoaikoja, jotka ovat vaivattomasti jätteen tuottajien saavutettavissa. Lisäksi käytettävissä tulee olla riittävän monipuoliset muut jätehuoltopalvelut, kuten etusijajärjestyksen mukainen mahdollisuus jätteen erilliskeräykseen. Jätteen keräys ja kuljetus on järjestettävä ja mitoittettava siten, että ne vastaavat mahdollisimman hyvin syntyvän jätteen määrää ja laatua. Jätteenkuljetuksen ja jätteen alueellisen vastaanoton järjestelyistä on tiedotettava riittävästi ja riittävän usein. Jätelain 93 §:ään perustuen kunnan on järjestettävä neuvontaa, tiedotusta ja valistusta jätteen määrän ja haitallisuuden vähentämiseksi, lajittelun tehostamiseksi, erilliskeräyksen lisäämiseksi ja jätehuollon asianmukaiseksi toteuttamiseksi. Lain perusteella kunnalle jätehuollon järjestämisestä aiheutuvat kustannukset on katettava täysimääräisesti jätemaksuista kertyvillä tuloilla. Tavoitteena on palvelutaso, jossa alueen kuntalaisten jätepalvelut ovat tarpeeksi kattavat ja samalla jätemaksut pysyvät hyväksyttävänä ja kohtuullisina.

Jätehuollon palvelutasoa on päivitetty edellisen kerran vuosille 2022–2024 ja nykyinen palvelutaso on hyväksytty Joensuun alueellisen jätelautakunnan kokouksessa 16.06.2022 § 36.

Kuntalaisten jätepalveluiden järjestämisestä vastaa pääosin kunnallinen jäteyhtiö Puhas Oy. Se on tehnyt esityksiä palvelutason muuttamiseksi ja valmisteluvaiheessa esitellyt muutosehdotuksensa toimialueen kunnille. Palvelutasoluonnoksen koostamisesta on vastannut jätelautakunnan henkilöstö, ja osa muutosehdotuksista perustuu jätelautakunnan valmisteluun. Jäteyhtiön tuottamien palveluiden lisäksi palvelutaso määritetään myös jätehuoltoviranomaisen palveluille ja esitetään informatiivisesti yleisimmät tuottajavastuun piiriin kuuluvat jätehuoltopalvelut.

Joensuun kaupunki on lausunnoissaan esittänyt, että jätehuollon talouden ja toiminnan pidemmän aikavälin suunnittelun kehittämisen tavoitteena tulee olla kustannustason lasku kohti 21. suurimman kaupungin (C21-kaupunkien) jätehuollon kustannusten keskitasoa. C21-kaupunkien keskitasolla tarkoitetaan Kiinteistöliiton Indeksitalon selvitystä maan suurimpien (C21) kaupunkien osalta tehtyä kustannusvertailua. Palvelutasoon esitettyjen muutosten lähtökohtana on ollut pyrkimys tukea tätä tavoitetta

Alla on kerrottu palvelutasosta keskeiset seikat sekä esitettävät muutokset nykyiseen palvelutasoon verrattuna. Palvelutason rakennetta on pyritty selkeyttämään ja käsitteitä yhdenmukaistamaan. Esimerkiksi informatiiviset tuottajavastuunalaiset palvelukuvaukset on keskitetty lukuun 11 ja kierrätettävien jätteiden kuvaukset lukuun 5. Esityslistan liitteenä on luonnos jätehuollon palvelutasoksi vuosille 2025-2027. Luottamushenkilöille oheismateriaalina on versio, jossa on punaisella värillä merkitty muutokset nykyiseen palvelutasoon verrattuna sekä Puhas Oy:n esitys palvelutason muuttamiseksi.

Palvelutasosta poistettavaksi esitettävät palvelut

Puhas Oy:n esitysten pohjalta nykyiseen palvelutasoon kuuluvia isokokoisten jätteiden noutopalvelua, vuokralavapalvelua ja peräkärryn vuokrauspalvelua ei jatkossa enää tarjota. Kyseisiä palveluita on jäteyhtiön tarkastelun mukaan tarjolla yksityisten palveluntuottajien toimesta jokaisessa kunnassa ja jäteyhtiön raportoinnin mukaan näiden palvelujen käyttö on ollut verraten vähäistä ja taloudellisesti kannattamatonta. Palvelutuotannosta luopuminen mahdollistaa lisäksi henkilöresurssin käytön muihin tehtäviin.

Poltettavan jätteen, biojätteen ja kierrätettävien jätteiden keräys

Poltettavan jätteen, biojätteen ja kierrätettävien jätteiden kiinteistökohtaisen keräyksen osalta palvelutasossa on määritetty periaatteet kuljetusalueen kattavuudelle, kuljetuksen saatavuudelle taajamissa ja haja-asutusalueella (eli kuinka tiheällä rytmillä tyhjennyspalvelu on tarvittaessa saatavilla), sekä jäteastioiden pesupalvelulle.

Pesupalvelun osalta palvelutasoon on korjattu, että poltettavan jätteen astiat pestään automaattisesti ilman erillistilausta kun astia on vähintään kolmen asuinhuoneiston käytössä. Tämä on yhdenmukainen jätetaksan kanssa ja alueella vakiintunut toimintamalli. Poltettavan jätteen astiat pestään myös automaattisesti silloin kun kyse on kunnan hallinto- ja palvelutoiminnan kiinteistöstä. Muut toimijat ja pientaloasukkaat voivat halutessaan tilata pesun.

Nykyisin biojäteastioiden pesupalvelu sisältyy tyhjennysmaksuihin ja kaikki 140–240 litran biojäteastiat pestään kaksi kertaa vuodessa ilman lisämaksua. Palvelutasoa esitetään muutettavaksi siten, että biojäteastioiden pesupalvelu tarjotaan maksullisena palveluna. Muutoksen jälkeen 1–2 huoneiston pientalojen biojäteastiat pestään vain asiakkaan tilatessa palvelun. Yli kahden huoneiston kiinteistöillä ja kuntien hallinto- ja palvelutoiminnan kiinteistöillä sekä yli kahden huoneiston bojätekimppojen biojäteastiat pestään jatkossa kaksi kertaa vuodessa, mikäli kiinteistön haltija ei peru pesupalvelua. Astiapesuista laskutetaan jätetaksan mukainen maksu. Muutoksen seurauksena 1–2 huoneiston eli pientalokiinteistön haltijan tulee jatkossa huolehtia, että biojäteastia pestään itse, muuta pesupalvelua käyttäen, tai tilaamalla pesu jäteyhtiöltä vähintään kaksi kertaa vuodessa. Jäteasetuksen (978/2021) 10 §:n mukaan biojäteastiat tulee puhdistaa vähintään kaksi kertaa vuodessa.

Jäteyhtiö toimittaa jatkossakin 140–660 litran jäteastiat kiinteistöille, jos niillä ei ole käytössä jätehuoltomääräysten mukaisia jäteastioita (ns. jäteastiapalvelu). Palvelutasomäärityksessä on täydennetty palvelun koskevan myös pakkausjäteastioita poltettavan jätteen ja biojätteen astioiden lisäksi.

Poltettavan jätteen alueellisen keräyksen eli aluekeräyksen osalta palvelutason ehdotetaan säilyvän ennallaan. Palvelu on tarjolla jokaisessa kunnassa, pisteet ovat hyvin saavutettavissa ja verkoston ylläpidon kustannustaso pidetään tasapainossa suhteessa maksutasoon ja pisteiden käyttöön.

Kierrätettävien jätteiden aluekeräystä koskevaan lukuun on lähinnä pakkausjätteitä koskevan ekopistekeräyksen lisäksi sisällytetty puutarhajätteen keräystä ja poistotekstiilikeräystä (tekstiilijäte) koskevat kohdat. Kunnallinen jäteyhtiö täydentää edelleen ekopistekeräyksellä pakkausjätteiden tuottajayhteisöjen järjestämää Rinki-ekopisteverkostoa. Palvelutasoluonnoksessa on kuitenkin aikataulutettu jäteyhtiön täydentävän ekopisteverkoston tarkastelu tehtäväksi vuonna 2025 (siirtyy nykyisestä palvelutasosta vuodelta 2024). Toimialueella on nykyisin 19 jäteyhtiön ylläpitämää ekopistettä. Ringin ekopisteverkostoa on uudistettu pakkausjäteasetuksen (1029/2021) 10 §:n soveltamisen alkamisen 1.7.2023 jälkeen, ja täydentävä keräysverkosto on perusteltua tarkastella ja tarvittaessa päivittää nykyhetken tarpeita vastaavaksi.

Jäteasemat ja jätekeskus

Jäteasemilla otetaan vastaan jätteitä, jotka eivät kokonsa, määränsä tai laatunsa vuoksi kuulu jäteastiaan tai aluekeräyspisteelle. Tällaisia jätteitä ovat esimerkiksi rakennus- ja purkujäte, huonekalut, jätelajeittain lajitellut jätetuormat, vaaralliset jätteet sekä sähkö- ja elektroniikkalaitteet.

Joensuun Kontiosuon ja Liperin Ylämyllyn jäteasemilla asioidaan itsepalveluperiaatteella. Vuoden 2025 aikana myös Kontiolahden Uuron jäteasemalla siirrytään itsepalveluun. Palvelutasoluonnoksen mukaan itsepalveluasemilla henkilökuntaa on paikalla Kontiosuon jäteasemalla vähintään 30 tuntia viikossa, ja pienemmillä itsepalveluasemilla vähintään neljä tuntia viikossa. Henkilökunnan palveluaika on vähintään kerran viikossa iltapainotteinen.

Pienempien eli Ilomantsin ja Polvijärven jäteasemien osalta palvelutasoon ei esitetä muutoksia. Myös veloituksetta vastaanotettavat jätelajit säilyvät ennallaan.

Jäteasemien lauantaiaukiolosta esitetään luovuttavan. Nykyisen palvelutason mukaan jäteasemat ja jätekeskus ovat avoinna vähintään kahtena lauantaina vuodessa, mutta käytännössä lauantaiaukioloja ei ole järjestetty korona-pandemian alkamisen (2020) jälkeen. Itsepalvelujäteasemat ovat avoinna myös viikonloppuisin klo 6–22 itsepalveluperiaatteella. Palvelutasoluonnoksesta on poistettu jäteastioiden ja kompostoreiden myyntiä koskeva määräys, sillä jätelyhtiö toimittaa kiinteistöjen käyttöön pienjäteastiat, ja kompostoreja myydään yleisesti muun muassa rautakaupoissa.

Enon mobiilijäteaseman toiminta on päätynyt kesällä 2024, koska kiinteistö, jolla keräystoimintaa on järjestetty, on myyty, eikä Puhas Oy ole enää voinut järjestää mobiilikeräystä kiinteistöllä. Voimassa olevan palvelutason mukaisesti Enon mobiilijäteaseman jatkoa oli tarkoitus muutoinkin tarkastella vuonna 2024.

Kontiosuon jäteaseman (Kontiokaari) valmistuttua Kontiosuon jätekeskuksessa palvellaan pääasiassa muita kuin kotitalousasiakkaita. Palvelutasoluonnokseen on kirjattu jätekeskuksen osalta, että siellä vastaanotetaan kotitalouksista asbestikuormat ja yli 10 m³ jätetuormat, joita ei infrastruktuurin tai jätteen laadun vuoksi voi ottaa vastaan jäteasemilla.

Vaarallisen jätteen vastaanotto

Vaarallisella jätteellä tarkoitetaan jätettä, jolla on esimerkiksi terveydelle tai ympäristölle vaarallinen ominaisuus. Vaarallisia jätteitä ovat muun muassa liuottimet, maalijätteet, LED-, loisteputki- ja energiansäästölamput, akut ja lääkkeet. Vaarallinen jäte on toimitettava sille tarkoitettuun erilliskeräykseen. Vaaralliset jätteet otetaan kotitalouksilta vastaan maksutta.

Vaarallisia jätteitä otetaan jatkossa vastaan jäteasemilla ja yli 20 kilometrin päässä lähimmästä jäteasemasta sijaitsevissa taajamissa, joissa keräysauto käy vähintään kaksi kertaa vuodessa. Lisäksi vastaanotto järjestetään kaksi kertaa vuodessa Joensuun kantakaupungissa. Keräysautolla tehtävässä ns. kiertävässä keräyksessä otetaan lisäksi vastaan pienikokoisia sähkö- ja elektroniikkalaitteita. Palvelutaso heikentyy Hammaslahden, Kiihtelysvaaran ja Heinävaaran taajamissa neljästä vuosittaisesta keräyskerrasta kahteen. Reijolan taajamassa kiertävä keräys päättyy kokonaan, koska välimatka Kontiosuon jäteasemalle kohtuullinen. Kiertävän keräyksen (2 krt/vuosi) piiriin tulee Tuupovaaran taajama, jossa vaarallisen jätteen käytännössä usein valvottoman vastaanotto paloaseman yhteydessä lopetetaan, sekä Enon ja Uimaharjun taajamat. Perusteina muutokselle on se, että kiertävän keräyksen asiakasmäärät ovat olleet talviaikaan pieniä ja keräyskertoja supistamalla säästetään kustannuksia. Tuupovaaran nykyinen vastaanottopiste on ympäristö- ja turvallisuussyistä perusteltua korvata valvotulla vastaanotolla. Enon taajamasta vaarallisen jätteen keräys päättyisi mobiilijäteaseman toiminnan loppumisen takia. Uimaharjun taajamaan on sen etäisyys ja väestömäärä huomioiden perusteltua tarjota vastaava palvelu kuin

pienemmissä taajamissa. Taajamissa järjestettävä keräyskierros palvelee myös niitä ympäröivän haja-asutusalueen kiinteistöjä.

Vaarallisen jätteen (ja sen yhteydessä kerättyjen sähkö- ja elektroniikkalaitteiden) tempausluonteisesta keräyksestä tai muissa kuin edellä mainituissa taajamissa järjestettävästä keräyksestä ehdotetaan luovuttavan. Kunnallinen jäteyhtiö ei ole järjestänyt keräystä.

Palveluneuvonta

Puhas vastaa jätehuollon palveluneuvonnasta sekä jätteen synnyn ehkäisyä ja kierrätystä koskevasta neuvonnasta ja valistuksesta kuntien puolesta.

Puhas antaa asiakkaille henkilökohtaista neuvontaa jätehuollon järjestämisestä ja jätteiden lajittelusta Puhaksen asiakaspalvelusta puhelimitse, sähköpostitse, internetsivujen ja sosiaalisen median kautta. Asiakaspalvelua toimistolla ei palvelutasoluonnoksen mukaan ole jatkossa tarjolla. Sähköisten palveluiden kehittämisen myötä palvelutasoluonnoksessa on määritetty uutena kohtana puhelinasiakaspalvelun järjestämiselle vähimmäisaika neljä tuntia arkipäivisin. Nykyisin jäteyhtiön puhelinasiakaspalvelu on avoinna arkisin klo 9–15.

Saostussäiliö- ja umpisäiliölietteiden jätehuolto

Jätelautakunta on päättänyt 24.2.2022 § 11 siirtyä kunnan järjestämään sako- ja umpikaivolietteiden kuljetusjärjestelmään. Päätös on tullut lainvoimaiseksi lokakuussa 2023 ja muutoksen valmistelutyö on jäteyhtiössä käynnissä. Saostus- ja umpisäiliölietteiden kuljetuksessa siirrytään vuodesta 2025 alkaen alueittain porrastetusti kunnan järjestämään jätteenkuljetukseen.

Toimialueella on voimassa sopimusperusteinen lietteiden kuljetus siihen saakka, kun urakka-alueittain käynnistetään kunnan järjestämä kuljetus. Ennen kuin muutos on tapahtunut, kiinteistön haltija sopii saostussäiliön tai umpisäiliön tyhjennyksestä ammattimaiseksi jätteenkuljettajaksi rekisteröityneen kuljettajan kanssa. Rekisteritietojen tarkastamiseksi palvelutasoon on lisätty tarkentavana tietona Suomen Ympäristökeskuksen ylläpitämä sivusto <https://jatehuoltokompassi.fi>. Kun kiinteistön sijaintialueella käynnistetään kunnan järjestämä lietteiden kuljetus, kiinteistön haltija tilaa tyhjennykset kunnalliselta jäteyhtiöltä.

Palvelutasoluonnos sisältää peruspalvelut tyhjennysten saatavuudesta, ja että kunnan järjestämässä kuljetuksessa lietesäiliöiden tyhjennyksiin tarjotaan eri tyhjennysvaihtoehtoja. Tarkemmin vaihtoehdot määritetään lietejätehuollon taksassa.

Jätehuollon viranomaispalvelut

Jätehuoltoviranomaisen palvelua koskeva määräys on säilytetty ennallaan. Ympäristönsuojeluviranomaisten palvelutasoa koskeva kohta on poistettu, koska valvontaviranomaiset toimivat lainsäädännön velvoittamana resurssiensa puitteissa.

Palvelutason toteutumisen seuranta ja palvelutason päivittäminen

Palvelutason toteutumista seurataan vuosittain. Seuranta varten kerättävistä tiedoista sovitaan erikseen jätelautakunnan ja Puhas Oy:n kesken (esim. jätemäärät jätelajeittain ja kunnittain, asiakasmäärät jätekeskuksessa ja jäteasemilla, asiakaspalaute, poltettavan jätteen aluekeräyspisteiden käyttäjä- ja jätemäärät sekä kustannukset). Puhas raportoi seurantatiedoista vuosittain jätelautakunnalle sekä alueen kunnille ja valvontaviranomaisille.

Vaikutusten ennakoarviointi

Jätehuollon palvelutasoon esitettävien muutosten arvioidaan vaikuttavan palvelujen saatavuuteen ja saavutettavuuteen, elinympäristöön sekä jätehuollosta

aiheutuviin kustannuksiin kokonaisuudessaan varsin maltillisesti. Yrityksiin vaikutukset ovat vain vähäiset, koska palvelutaso koskee kunnan vastuulle kuuluvaa jätehuoltoa, ensisijaisesti asumisen ja kuntien hallinto- ja palvelutoiminnan jätehuoltoa. Vaikutusten ennakoarviointi (EVA) esitetään erillisessä liitteessä.

Palvelutason jatkokäsittely

Tässä vaiheessa palvelutasoluonnos asetetaan nähtäville mielipiteiden ilmaisua ja lausunnon antoa varten. Nähtävillä olon jälkeen palvelutasoluonokseen tehdään mielipiteiden ja lausuntopalautteen perusteella tarvittaessa muutoksia ja palvelutaso vahvistetaan ajalle 2025–2027.

Palvelutasokauden aikana merkittävästä palvelutasosta poikkeamistarpeesta neuvotellaan etukäteen Puhaksen, jätelautakunnan ja kuntien kesken.

Valmistelija: jätehuoltosuunnittelija

Jätehuoltosuunnittelijan päätösehdotus: Joensuun alueellinen jätelautakunta päättää

asettaa luonnoksen jätehuollon palvelutasoksi vuosille 2025–2027 yleisesti nähtäville ja varata kuntalaisille ja niille, joiden oloihin päätöksenteolla voi olla huomattava vaikutus, mahdollisuuden esittää mielipiteensä asiassa.

Luonnos jätehuollon palvelutasoksi 2025–2027 sekä kuulutus asian vireillä olosta ja vaikuttamismahdollisuuksista pidetään nähtävänä Joensuun kaupungin verkkosivuilla 28.10.– 22.11.2024. Tieto palvelutason nähtävänä olosta lähetetään sähköisesti kaikkiin jätelautakunnan toimialueen kuntiin, jotta kunnat voivat tiedottaa asiasta omilla verkkosivuillaan. Mielipiteet palvelutasoluonnoksesta tulee toimittaa 22.11.2024 mennessä.

Lisäksi jätelautakunta varaa toimialueen kunnille, kuntien ympäristönsuojeluviranomaisille ja Pohjois-Karjalan ELY-keskukselle mahdollisuuden lausunnon antamiseen ja tiedottaa näitä asiasta lausuntopyynnöllä.

Päätös: Hyväksyttiin yksimielisesti.

JATELK 19.12.2024 § 36
651/14.06.01.01/2024

Jätehuollon palvelutasoluonnos pidettiin nähtänä mielipiteiden ilmaisua varten 28.10.– 22.11.2024 Joensuun kaupungin verkkosivuilla ja nähtävänä olosta tiedotettiin yhteistoiminta-alueen kuntia. Lausuntopyyntö lähetettiin toimialueen kunnille, kuntien ympäristönsuojeluviranomaisille ja Pohjois-Karjalan ELY-keskukselle sekä Pohjois-Karjalan Ympäristöterveydelle.

Palvelutasoluonnoksesta lausunnon antoivat Ilomantsin kunta, Liperin kunta, Joensuun kaupungin ympäristönsuojeluviranomainen, Ilomantsin kunnan ympäristönsuojeluviranomainen, Pohjois-Karjalan elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus sekä Pohjois-Karjalan Ympäristöterveys. Luonnoksesta ei annettu yhtään mielipidettä. Lausunnot (6 kpl) ovat asian liitteenä.

Lausunnot ja vastineet niihin

Ilomantsin kunnan lausunnossa pidetään hyvänä palvelutasoon esitettyjä parannuksia. Samalla kunta esittää huolensa saostus- ja umpisäiliölietteiden mahdollisesta kuljetuskustannusten noususta kuljetusten siirtyessä Puhas Oy:n hoidettaviksi. Lisäksi toivotaan kiinnitettävän enemmän huomiota aluekeräyspisteiden siisteyteen ja lukittuna olemiseen etenkin kesäaikana.

Kuntalaisten mielipiteen ilmaisumahdollisuuksien käytännön toteuttaminen palvelutasoa valmisteltaessa ei lausunnon mukaan käy ilmi luonnoksesta.

Vastine: Monet palvelutasossa kuvatut palvelut, kuten kierrätettävien jätteiden taajamassa tehtävä kiinteistöittäinen keräys, ovat suoraan jätelainsäädännön velvoitteisiin perustuvaa toimintaa. Poltettavan jätteen aluekeräyspisteet ovat olleet lukittuja koko jätelautakunnan toimialueella vuodesta 2022 alkaen, Ilomantsissa pääosin vuodesta 2019 alkaen. Merkittävä peruste pisteiden lukitsemiseen oli niiden roskaantumisen ja luvattoman käytön hillitseminen. Aika ajoin roskaantumista esiintyy, etenkin jos käyttöoikeudettomat taloudet jättävät jätettä pisteiden ulkopuolelle. Esimerkiksi kesäajan tiiviimmillä tyhjennysväleillä ja järjestelmän seurannalla pyritään varmistamaan, että järjestelmä palvelee tarkoituksenmukaisesti sen käyttöön oikeutettuja kuntalaisia, ja ettei pisteistä aiheudu haitallista ympäristön roskaantumista. Saostus- ja umpisäilölietteiden kuljetusta koskevan muutoksen osalta tarkennetaan, että kuljetus ei kunnan järjestämänä käynnisty vuoden 2025 alussa, kuten kunnan lausunnossa on esitetty, vaan Puhas Oy:n järjestämään kuljetukseen on tarkoitus siirtyä vuoden 2025 aikana. Lietetyhjennysten maksutaso ei vielä ole tiedossa. Palvelutasoa päivitettäessä on kuntalaisten mielipiteiden ilmaisu ollut mahdollista palvelutasoluonnoksesta.

Liperin kunta on lausunnossaan todennut, ettei sillä ole lausuttavaa luonnoksesta jätehuollon palvelutasoksi 2025–2027.

Jätelain valvontaviranomaisina toimivat Joensuun ja Ilomantsin kuntien ympäristönsuojeluviranomaiset ja Pohjois-Karjalan ELY-keskus, sekä alueen terveydensuojelusta vastaava Pohjois-Karjalan Ympäristöterveys, tuovat lausunnoissaan yhtenevästi esiin huolen palvelujen supistamisen vaikutuksesta ympäristöön ja asumisviihtyvyyteen. Jätehuollon palveluiden kattavuus ja saavutettavuus vaikuttavat valvontaviranomaisten valvontatehtävien määrään ja resurssien käyttöön.

Biojäteastioiden pesemisen vastuuttamisessa asukkaiden tehtäväksi riskinä nähdään, ettei pientalojen biojäteastioita pestä jatkossa enää säännöllisesti. Sekä pesemättä jättäminen että tiiviillä asuinalueilla omatoiminen peseminen voivat aiheuttaa muun muassa hajuhaittoja, roskaantumista ja epäsiisteyttä, sekä liian vahvoja pesuaineita käytettäessä haitallisia vaikutuksia pinta- ja pohjavesiin.

Vastine: Biojäteastioiden pesemistä koskevan muutoksen osalta valvontaviranomaisten huolet ovat ymmärrettäviä. On todennäköistä, ettei kaikilla kiinteistön haltijoilla ole tietoa lainsäädännön velvoitteesta eikä mahdollisuutta puhdistaa käytössään olevaa biojäteastiaa itse kaksi kertaa vuodessa. Toisaalta pientaloasukkaiden biojäteastiat likaantuvat keskimäärin vähemmän kuin taloyhtiöiden astiat, ja itse astia pesemällä pesutulos voi olla koneellista pesua parempi. Astiapesut (tai yksi vuosittainen pesukerta) ovat edelleen saatavilla myös pientaloasukkaille tilauksesta maksullisena, kuten poltettavan jätteen astioillekin.

Vaarallisen jätteen kiertävän keräyksen supistamisen riskinä lausunnoissa pidetään vaarallisten jätteiden epäasiallisen käsittelyn, muun jätteen sekaan laittamisen ja luontoon hylkäämisen yleistymistä. Vaarallisten jätteiden ominaisuuksista johtuen tällaisesta toiminnasta aiheutuu ympäristö- ja turvallisuusriskejä. Pohjois-Karjalan ELY-keskus edellyttää, ettei kiertävän keräysauton vastaanottopalveluita saa supistaa luonnoksessa esitetystä. Joensuun kaupungin ympäristönsuojeluviranomainen edellyttää, että kiertävän keräyksen saantoja seurataan ja vastaanottoa kehitetään seurantatiedon perusteella, sekä esittää itsepalvelumahdollisuuksien kehittämistä. Tiedottaminen vaarallisten jätteiden vastaanottopalveluista sekä palvelun maksuttomuudesta tulee olla aktiivista ja sitä tulee tehdä erilaisissa viestintäkanavissa.

Vastine: Vaarallisen jätteen vastaanottoverkostoon tehtävillä muutoksilla pyritään yhtenäistämään palvelutasoa siten, että palvelut ulotetaan niihin taajamiin, joista matka viikoittain tai arkipäivisin auki olevalle jäteasemalle on yli 20 kilometriä. Myös käytännössä valvomaton vaarallisen jätteen vastaanotto Tuupovaaran taajamassa on perusteltua lopettaa, koska valvomattomana siihen liittyy sekä

ympäristön pilaantumisen että turvallisuuden riskejä. Uimaharjun taajaman lisääminen kiertävän keräyksen piiriin parantaa ko. taajaman osalta palvelutasoa ja on perusteltua taajaman väestömäärän ja jäteasemasta etäisyyden takia. Vaarallisen jätteen kiertävän keräyksen jäte- ja asiakasmääriä on seurattu ja tullaan jatkossakin seuraamaan vuosittain.

Isokokoisten jätteiden noutopalvelun lopettaminen voi Pohjois-Karjalan Ympäristöterveyden mukaan lisätä jätteen jäämistä pihoihin ja tonteille mahdollistaen esim. rotille otollisten piilopaikkojen syntymistä. Joensuun kaupungin ympäristönsuojeluviranomainen katsoo nouto- ja vaihtolavapalvelun lopettamisen hajauttavan kotitalouksien jätepalveluita. Päinvastoin kuin palvelutasoluonnoksessa on esitetty, valvontaviranomainen katsoo, että noutopalvelua tulisi lähtökohtaisesti parantaa, jotta houkutus isokokoisten jätteiden viemiseen luontoon vähentyisi. Toisaalta lausutaan, että luontoon päätyvistä isokokoisista jätteistä valtaosa on peräisin talouksista, jotka eivät halua tai käytä noutopalvelua taloudellisista syistä tai palvelun olemassaolosta ei tiedetä.

Vastine: Palvelutasoa valmisteltaessa on kunnallinen jäteyhtiö selvittänyt, että noutopalvelua vastaavaa isokokoisten jätteiden kuljetusta on saatavilla kaikissa toimialueen kunnissa yksityiseltä sektorilta. Kuntayhtiön järjestämänä palvelun kustannukset ja jätetaksan mukainen maksu ovat olleet niin korkeita, ettei palvelu ole ollut kovin suosittu. Mikäli palvelun saatavuudessa ilmenisi puutteita, on palvelun järjestäminen kuntayhtön toimesta arvioitava uudestaan.

Poltettavan jätteen kiinteistökohtaisen keräyksen osalta Joensuun kaupungin ympäristönsuojeluviranomainen esittää selvityksen tekemistä astiapunnituspalvelusta eli jätteen painoon perustuvasta laskutuksesta.

Vastine: Palvelutason valmistelijoilla ei ole tiedossa, että vastaavaa palvelua käytettäisiin Suomessa kuntajätehuollossa. Kuten lausunnossakin todetaan, järjestelmä edellyttäisi myös talvikaudella toimintavarmaa järjestelmää, ja siinä astiapainot olisi pystyttävä mittaamaan riittävän tarkasti myös jätteen massan ollessa pieni. Jätteen haltija voi vaikuttaa jätekustannuksiinsa astiakoona ja tyhjennysvälin valinnoilla, joihin myös kulutus- ja kierrätystottumukset vaikuttavat. Tyhjennyskustannuksista merkittävä osuus muodostuu jätteenkuljettajan tekemästä tyhjennys- ja kuljetustyöstä, ja käsiteltäväksi päätyvän jätteen määrän – perustuipa sen laskutus tilavuuteen tai massaansa – vaikutus jätemaksussa on pienimmässä astiakoossa alle puolet. Nykytilanteessa ja nykyresursseilla esitetyn selvityksen tekeminen ei ole tarpeellista. Keräysjärjestelmien kehittymistä on sen sijaan perusteltua seurata jätteenalan tapahtumissa ja koulutuksissa.

Pohjois-Karjalan ELY-keskus pitää tärkeänä, että Puhas Oy järjestää jatkossakin täydentävää ekopistekeräystä kierrätettäville pakkausjätteille, ja että pisteet olisivat mahdollisimman kattavia kerättävien jätelajien osalta. Poistotekstiin keräämistä vain yhdessä vastaanottopisteessä koko toimialueella ELY-keskus pitää hyvin suppeana palvelutasona alueen laaja koko huomioiden, vaikka toteaakin keräyksen täyttävän jätelain vaatimuksen [tekstiilijätteen alueellisen vastaanoton järjestämisestä].

Valvontaviranomaiset edellyttävät lausunnoissaan monipuolista viestintää ja tiedotusta sekä palvelutason muutoksista että yleisesti jätepalveluista. Erityisesti esiin nostetaan biojäteastioiden pesupalvelun muutoksesta tiedottaminen pientaloasukkaille, tiedottaminen vaarallisen jätteen vastaanottopalveluista sekä jäteasemilla että kiertävään keräysautoon, ja ylipäänsä viestintä jätepalveluista, jätteen synnyn ehkäisystä ja oikeasta jätteiden lajittelusta.

Palvelutason jatkovalmistelu

Nähtävänä olleeseen jätehuollon palvelutasoluonnokseen ei ole lausuntopalautteen perusteella tehty merkittäviä muutoksia. Puhas Oy:n viestinnän ja jäteneuvonnan painopisteiden määrittelyyn on lisätty palvelutason eli palveluiden muutoksista tiedottaminen. Kunnan järjestämään saostus- ja umpisäiliölietteiden kuljetukseen siirtymisen aikataulun osalta sanamuotoa on täsmennetty – Puhas Oy:n suunnitelman mukaan muutos tapahtuu vuoden 2025

aikana, ei sen alusta alkaen. Valvontaviranomaisten esittämät huolet ja riskit palveluiden supistamisen vaikutuksista on tiedostettu myös jätehuoltoviranomaisessa. Muutoksilla pyritään keskittämään kunnallisen jäteyhtiön resurssit sellaisten palveluiden tuottamiseen, joille on asiakkaiden taholta kysyntää, ja mitoittamaan esimerkiksi vaarallisen jätteen kiertävän keräysauton vastaanottopalvelu toiminnasta viime vuosina kerätyn tiedon perusteella. Puhas Oy:n esitykset palvelutasomuutoksiksi on esitelty toimialueen kuntien virkahenkilöstölle palvelutason valmisteluvaiheessa, jolloin kunnat ovat pitäneet myös palvelutason heikennyksiä hyväksyttävänä.

Pohjois-Karjalan ELY-keskuksen näkemys täydentävän ekopisteverkoston tarpeellisuudesta ja kattavuudesta pyritään ottamaan huomioon vuodelle 2025 palvelutasossa aikataulutetun tarkastelun yhteydessä.

Jätelautakunnan hyväksyttyä jätehuollon palvelutason se toimitetaan tiedoksi toimialueen kuntiin ja Puhas Oy:n hallitukselle. Palvelutason seurantasuunnitelma päivitetään yhteistyössä Puhas Oy:n kanssa ja tuodaan tiedoksi jätelautakunnalle. Puhas Oy:n laatimat seurantaraportit toimitetaan vuosittain tiedoksi jätelautakunnalle, toimialueen kunnille ja valvontaviranomaisille.

valmistelija: jätehuoltosuunnittelija

Jätehuoltosuunnittelijan päätösehdotus:
Joensuun alueellinen jätelautakunta päättää

hyväksyä jätehuollon palvelutason vuosille 2025–2027 liitteen 1 mukaisesti.

Puhas Oy:n tulee tiedottaa biojätekeräykseen 140–240 litran astialla kuuluvia asiakkaita yksilöllisesti biojäteastioiden pesupalvelun muutoksesta ja lainsäädäntöön perustuvasta biojäteastian puhdistamista koskevasta velvoitteesta. Muista palvelutason muutoksista tulee tiedottaa monikanavaisesti ja erityisesti vaarallisen jätteen keräyksen muutoksista niillä maantieteellisillä alueilla, joita muutokset koskevat.

Päätös:
Hyväksyttiin yksimielisesti.